„ЗАСТАВА“ излази три пута у недељи: **средом, петком и недељом.**

ЦЕНА ЈЕ ОВА

за Аустро-Угарску:

на целу годину . . . . . 12 фор.
на пола године . . . . . 6 „
на четврт године . . . . . 3 „
на један месец дана . . . . . 1 „

за Србију:

(у сребру)

на годину 120 гроша, на пола године 60 гроша, а на четврт године 30 гроша чар.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по количини врста или места које заузимају из оваких ситита петит слова, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 новчића, а за жиг сваки пут башка по 30 новч.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „Заставе“ у Нови Сад, у кући под бројем 11 и 12 у дунавској улици.

Рукописи не враћају се натраг.

БРОЈ 87. **У НОВОМЕ САДУ, У СРЕДУ 28. ЈУЛА 1871.** **ГОДИНА VI.**

У НОВОМ САДУ 27. јула.

Кратак телеграм из Јањине јавља европском новинарству, да је арбанашки устанак угушен. Наравно да се неможе човек у данашњем времену ослонити потпуно на вести официозне, као што је и та коју споменусмо, јер се у толико прилика доказало, да нису поуздане, као што сведочи и прошли бокешки устанак. Али је ипак врло могућно да може и истинита вест та бити, пошто тај устанак није стајао у свези са каквим огромнијим подузећем, на име: са планом, да устану сви народи у турској царевини, те да стресу са себе јарам турске тиранije. Из свега се види да је устанак партикуларне природе, и по свој прилици да је с тога Црна Гора и узела такав неутралан положај према њему. За то што је без икакве свезе са намерама и плановима осталих народа на балканском полуотоку отпочет устанак тај, за то је ваљда и пошло за руком порти довести ствар до таког ступња, да је можно телеграфисати у европске листове ово: „Пошто је војска из Цариграда стигла, поче намесник хватати и затварати људе; главне коловоће устанка странци су, — варош и цео вилајет мирна је.“

Казано је већ да је у ову вест могуће веровати, ма да сличне вести треба опрезно примати. Но с тим није речено, да је гарантован мир у данашњој турској царевини, баш ако је и пошло за руком Исмајил-паши да устанак арбанашки угуши. Какве су прилике данас у споменутој држави, може се десити да вест о угушењу устанка и не проструји кроз сву државу, а нов устанак и то огромнија значаја може из пепела сада претрпане жеравице букнути. Нарочито предузете мере: затварања и шиљање у заточење најодличнијих поглавара — према карактеру Арбанаса могу са свим противну циљ постићи но што се смера. Место да се умире, Арбанаси могу се само жешће распалити, и у већој мери устанак развити. Турцима дакле не треба да се хита са радошћу јер се још није разгалило на њиховом небу, него на против већма се на туштило, и ако је коме да се радује, то је народима на балканском полуострову, јер су то претече општег устанка и — ослобођења! Али за тим треба својски и прионути.

Ако је споменути устанак угушен, онда су са њиме за овај мах усахнуле и вести политичка општа значаја, јер ово што листови и брзојави из разних земаља јављају, нема друге важности до лиј за земљу где поникоше. Тако из Француске нема других вести, до оних: шта се ради у народној скупштини. По најважнији предмет који је 23. ов. м. на дневни ред дошао јесте предлог комисије: да се штета, коју непријатељ уласком својим у Француску нанесе појединим окрузима, накнади из сретстава целе Француске, пошто се то као морална дужност и политично-народан интерес сматра. Овај предлог потпомоћи ће и влада и сва је прилика да ће бити усвојен. — О споминатом покушају, да се левица и умерена левица народне француске скупштине споји вели „Национал“ да се није могло доћи ни до каквог стварног успеха, и да је на састанку где се преговарало о спајању дошло до овог закључка: „Републиканске странке радиће споразумно, али остају и даље овако подељене као до сад, ради слободније радње у удареним правцима.“

„Либ.“ дознаје, да су вође деснице скупштинске навалили на Тјера да са свим раскрсти са левицом и да се приљуби десници, нашто — вели — да је Тјер одговорио: „Господо! Ви нећете да се обазрете на 2. јули. Монархија у Француској није могућа. Гроф Шанборски напустио је ту мисао. Ја ни сам рад да вас вређам са том мишљу, као да би ви хтели царевину. Што се тиче принчева орлеански, то вам само могу толико рећи: да сте их видели. Левица је за ово пет месеци толико политичне свести показала, да је с тим добила право, да учествује у управи земље. Зато сам ја са њоме, господо моја!“ — Услед оставке Жил Фаврове говори се, да је могуће да ће и Жил Симон отступити од министарства, пошто се при ступању у њега изразио, да ће са Жил Фавром борити се и пасти. На место Жил Фавра, постављен је за министра спољних послова Ремисо.

Вести из других земаља још су празнија садржаја но ове из Француске, и по томе по читаоце овога листа мање важне. О изравнању са Чесима, око чега се садања бечка влада мучи, доноси лист грофа Хохенварта „Ауст. жур.“ подужи чланак, из кога значајнија места овако гласе: „Јучерањи преговори нису још последњи, и што ми називамо једнодушношћу под председништвом самога цара, то још није наишло, али у јучерањим преговорима уверење свију који у тој ствари раде постало је извесношћу, да се преговори неће и немогу више покварити. Они који у преговорима раде јесу: *Ригер, Клам-Мартиниц и Пражак* с једне гр. *Хохенварт* и још два министра с друге стране.... Споменути прваци јесу меродавни заступници двеју важни круновина, и њихово пристајање на погодбу јамчи, да ће и њихови једномишљеници бити уз ту погодбу. Министри су с друге страње заступници круне, и кад они, пристају, то и круна, једна страна меродавна у тој погодби, пристаје. Какво је то изравнање? Незнамо. Али не верујемо да ће мо погрешити ако кажемо: да је резултат погодбе више нешто од простог изравнања са Чесима: углављене су основе аутомног преображаја наше уставности.“

Пештански листови нарочито „П. Л.у љуте се што се ти преговори тако у тајности воде, те ништа не могу да сазнаду. Судећи по заједљивом тону којим пишу о том изравнању, мора бити да су осетили, да ће се изравнање по Чехе повољно, — дакле по Мађаре одма већ зато не повољно — доконати.

ШТА ЈЕ „ЈУЖНОСЛАВЕНСКА ДРЖАВА?“

„М. УЈШАГУ.“

Да се разумемо!

У 173. и 174. броју „М. Ујшага“ има два чланка Ирањијева о „хрватском питању.“ Ми ћемо се на ове чланке обазрети из два узрока: једно што су изишли у листу, који је лист демократске, за сад најслободоумније мађ. странке, друго, што је из пера човека, кога и из личног саобраштаја као таког познајемо, који је један од најправичнији, да не рекнемо једини од људи те странке, који на питања народности и слободе не стоје на искључиво мађарском станишту.

У првом чланку г. Ирањи набраја узроке незадовољства у Хрватској, и налази пет узрока: први је незадовољство са самим поравнањем од год. 1868, особито због тога што скучава земаљску самоуправу, и што здраво малу своту опредељује на особене цели земаљске; други је, што „заједничка,“ т. ј. уг. влада више тачака тог поравнања или никако није, или је касно или неподпуно извела, нарочито што се тиче језика, и оног определења: да званија у Хрватској, па и највиша могу само у рукама урођеника бити; трећи је, што је Раух, који је притискивао, за бана постављен, и што није одма збачен, кад је већ изишло дело на видело; четврти је *заштита* народне странке из Беча, и војничке крајине; пети је, вели Ирањи, који је требао на прво место доћи: мисао јужнославенске краљевине.

Ирањи се не слаже са онима, који веле: нетражимо никад тако одвећ пријатељство Хрватске; ако им се унија недопада, нека иду с милим Богом, па ће видити, ко ће више губити, ми или они? И сам Ирањи држи, да прекодравске патријоте више требају Мађарску, него обратно; но како је и Мађарима у интересу слога са Хрватима, и целокупност *државе Св. Стефана,* не треба тако олако разрешити осамстогодишњу свезу, напротив све треба употребити, да се ова одржи.

У другом чланку Ирањи, наводећи, да му није познат програм народне странке, пошто ова још није до тога дошла, да га званично и јавно на сабору обелодани, ипак по ономе, што из опозицијони листова и изјава поједини људи дознаје, вели, да се иде на промену поравнања од год. 1868., да су томе неки Мађари и зато противни, што поравнање тек три године постоји, и што би се сваки час могло мењати, кад би се сад још променило, но да он — Ирањи — неби томе био противан, и зато, што је то жеља оне странке, која је незадовољна, која се народном назива, која је сад у већини, и која ако се променом задовољи, неће имати повода и разлога, да опет на скоро промену тражи.

Ирањи се осврће на једну точку тражене промене, или ревизије, а то је финансијска, и пристаје, да се на место тога, да сви приходи утичу у општу благајницу, и да се из ње опредељена свота Хрватској издаје, а остало да се за заједничке државне цели задржи, уведе обратна установа, т. ј. да приходи утичу у хрв. зем. благајницу, да се из ње издаје припадајућа квота на заједничке цели, а што преостане, да хрв. сабор разположи на земаљске цели.

Он држи, да ће се Хрватска тим начином преварити у рачуну, али то ће бити њијова штета, и нека гледе, како ће изићи на крај. Он, вели, пристаје и на друге појединe жеље, које истичу из начела самоуправе, само ако Хрватска призна то, да припада „држави“ („birodalom“) Св. Стевана, и обећа, да ће на себе узете дужности верно и искрено изпуњавати. Не тиче га се форма, само да се суштина, језгра одржи. Ако се, вели, ми у томе преваримо, неће и онако бити веће невоље, него што сад постоји, т. ј. непријатељски смер наши савезника, и онда ће бити времена, да се побрине о том, да се одклони каква опасност. На последку опомиње Ирањи хрватске патријоте, да нити за какву несавршеност поравнања од год. 1868. нити за погрешке владе не наваљују одговорност на мађ. народ, него да буду уверени, да мађарска држава не жели да ограничи слободу Хрватске и Славоније, но шта више да искрено жели њено материјално процветање. Нека Хрвати изчупају из срдаца своји раздраженост, па нека предложе захтевање своје ладнокрвно, и имајући пред очима заједничку корист. Раздор као од пре, тако и сада нити ће њима ни нама на добро изпасти, отуда би само трећи вукао ма и привремену корист.

Из горњи речи Ирањијеви види се добра жеља и воља, која у данашње време такође млого вреди, особито кад узмемо, с каквим претњама владини или од ње заданути листови народну странку предусретају. Наравно неможемо измерити, шта г. Ирањи разуме под „целокупности“ и то не „круне“ него „државе“ Св. Стевана?

Но ми ћемо овом приликом да двоје на око узмемо: прво оно, што г. Ирањи напомиње „мисао јужнославенске краљевине,“ друго што од мађ. народа одбија одговорност како за мане поравнања, тако и за погрешке владе.

Из првога, ма да г. Ирањи своје мишлење о „мисли јужног Славенства“ не казује, ипак се види, да би и он био противу таког поравнања, таке свезе, из које би се у последњој линији могла изродити „јужнославенска краљевина.“ То нам већ то показује, што он за услов свезе, за последњу границу њену полаже: *целокупност мађарске државе.* Јужнославенска краљевина значи засебну државу, која би могла у каквој, но више међународној, међудржавној свези са другом, са „угарском државом“ бити. Целокупност пак „државе Св. Стевана“ изкључује таку на двојству држава основану свезу, шта више има за услов, да су нека, и то највиша државна права заједничка, а по закону претеге већег над мањим, да су та заједничка права, или те заједничке власти претежно, преимућно у средишту веће, дакле „мађарске државе.“

И по томе дакле „бели лист“ нема већег и ширег значаја, него оног, који му угарско законодавство при увршћењу у законик уг. државног права даде; т. ј. вага је уступака у рукама „државе Св. Стевана,“ и Хрватска, или хрв. сабор — да Ирањијев назив употребимо — може само без раздражености, и ладнокрвно своје жеље, захтеве предложити. У оквир тај не би могла стати „јужнославенска краљевина,“ већ зато, што би она и по величини, и државности својој реметила мисао целокупности „државе Св. Стевана.“ У тај оквир тек ако би могле појединe области са својим „земаљским автономијама“ у Босни, и т. д. стати.

Јасно је дакле, да и г. Ирањи изкључује свезу, која би била „заметак клици“ јужнославенске краљевине, или као што ћемо ми да кажемо: „јужнославенске државе.“

С таком странком, која на то иде, очевидно не би ни г. Ирањи уговарао, а други Мађари, разуме се, ни толико.

Шта је основ томе? Заједничка, обестрана корист неможе бити, јер свака страна је власна, своју корист оценити, и према тој себи корисну свезу равноправно утврђивати, или је разрешавати. Дакле „осамстогодишња историја и на њој основана целокупност државе Св. Стевана.“ Но да не питамо: шта данас вреди *историјско* право од 800 или 300 или 150 година, где историја догађаја скоро сваке године географију држава мења — питамо само, у које име поглавито Мађари унију, и то подпуну унију Ердеља са Угарском бране? Ни је ли и осим историје, која је сумњива, поглавито тиме, што у Ердељу има на по милиона Мађара, с којима угарски Мађари хоће да су једно и заједно, ма да је то мањи део становништва у Ердељу? Ми позивамо Мађаре, а особито правдољубивог г. Ирањију, нека се као Мађар премести у Хрватску, Славонију, Далмацију, т. ј. нека узме да су тамо, а тако скоро исто у Србији, Босни и т. д. чисти Мађари, а у Угарској ма који други народ; нека мете руку на срце: па нека изповеди, не би ли он као Мађар не само желио, да се те земље, у којима су Мађари, сједине, или здруже, и да једну, или заједничку „јужномађарску државу“ сачињавају, него не би ли то и ма каквом историјском праву на супрот за право држао? Ми смо уверени, да не би било правог Мађара, који ту не би на супрот ма каквом историјском праву све жртвовао, да ту мисао оствари.

Ето то је „јужно-славенска држава“.

Из тога сљедује, да ми само оног Мађара за правичног сматрати можемо, који хоће и са *такима,* и за *таку* свезу тројне краљевине са Угарсквм да уговара, која не само да неби не сметала, него би још и унапређивала „мисао јужно-славенске државе“. Који то неће, тај ма како лепе, слободњачке и братољубиве фразе о „слози“ и т. д. употребљавао, ако ништа друго, стоји на једностраном, народно-себичном станишту.

Јесте! Ми не тајимо: у оквиру политике сваког поштеног и родољубивог Србина и Хрвата у тројној краљевини лежи мисао: „јужно-славенске државе“. У којој државној форми, у каквим међудржавним, или федералним околним свезама, то сад не спада овамо, и питање је времена. И сами тако звани Велико-Хрвати, или „Старчевићева“ фракција каже да хоће ово јединство, ову државну самосталност, но под условом *племенске искључивости,* која их у сумњу доводи, да ли им то није само маска, под којом комотније баш непријатељима тог јединства за своју корист, или свој инат служити могу, јер паметан Хрват са четири даске у глави неможе озбиља ни помислити, да би Хрвати од свију Србаља хрватску, па још при том *самосталну и независну* државу направити могли.

Мисао „јединства јужни Славена“, нарочито пак Срба и Хрвата, који обоје једним језиком говоре, услов је слоге и свезе Срба и Хрвата и у самој тројној краљевини. Противу те мисли само су неки тако звани „Мало-Хрвати“, понајвише виша и нижа аристократија, неко затуцано католичко свештенство, и којима је вера, или управо рећи, под маском католицизма своје од туђина заштићено господство или „крухоборство“ више од народности, од будућности народа. Који су противу „јужнославенске државе“, траже досљедно наслон у тим „ефемерним инсектима.“ Но како је тај наслон врбов клин — то је тригодишња историја довољно показала, и даље ће још сјајније показати.

Ми нећемо овде доказивати, да је слободна, самостална, са „Угарском“ у међународној свези стојећа јужно-славенска, или

српско-хрватска држава или државна задруга, најбољи савезник, најјачи стуб самосталности и саме, правично уређење Угарске, и по томе самог мађ. народа; то би значило, Мађарима наметати се за тумаче њине користи, као што се млоги од њи намећу за тумаче користи српско-хрватског народа. Ми смо већ напоменули једанпут, да је Клапка, који и више што уме, него чланке писати, увидио корист јужно-славенске државе за Угарску, и на посе за мађ. народ. Док год Мађари другчије мислили буду, донде нити ће од њине праве самосталности према другим земљама, нити од праве унутрашње слободе говора бити. Триколора: „слобода, једнакост, братинство“, остаће — на платну. Хоће ли се међутим, ма „и привремено“ трећи користити, то ваља да буде не само српско-хрватска, него и мађарска брига, и то не на папиру, него и на делу. Иначе видили смо, да је република северо-американска и са самом абсолутном Русијом свезе склапала, а сећамо се и речи највећег Мађара: Кошута, да ће се за спасење домовине и са ђаволом уортачити.

Дакле добровољна, на правди и правици основана, ма како широка или ужа свеза између тројне краљевине и Угарске може само така бити, која не само да не искључује, или не пречи, него у свако доба могућом држи свезу, дапаче државну задругу и самосталност Србије, Босне, Херцеговине, Црне-Горе, Далмације, Хрватске и Славоније, ма се међутимна свеза тројне краљевине и Угарске онда претворила и у међународну свезу, или алијансију.

Ми смо ове мисли не давно једном од вођа крајње левице усмено саобштили, и за услов слоге између тројне краљевине и Угарске тако поравнање, које ни напоследку „јужно-славенску државу“ не искључује; за услов слоге између разни народа у самој Угарској *одустајање* Мађара од помисли и тежње помађарења немађарски народа поставили, па ће се из тога све лако и правично извести дати. Ово ево и јавно кажемо. Све је остало обсена, којом се ми нећемо а и Мађари не треба да се засенити даду.

А што се тиче одбијања одговорности од мађ. народа, то би се о том дало млого говорити, особито кад применемо ону изреку: „Сваки народ има владу, какву заслужује“. Напомињемо само то, да је пређашње поравнање од год. 1868. са једнодушним сугласом свију мађарски странака углављено; да је сва мађарска преса, са неким изузетком „Н. сл. Лојда“ и врло редко „М. Ујшага“ као заднивена ћутала на све уставне и административне злоупотребе разбана Рауха; да је глува била, за вапај од мађ. владе на све стране притиснути Хрвата и Срба, шта више да јој је то годило, да је мислила, да тим „своме Богу“ најпријатније жртве подноси; да је мађ. преса меру притиска немађарски народности сматрала за мерило патријотизма владе, и да јој је и сабор радо унапред пуновласт, или после „индемнити“ у уставним стварима давао, само ако се то тицало запта нем. народа; па су још и преса и сабор ради умирења своје „уставне савести“, или боље рећи ради обмане страног света, нагрђивали жртве владине самоволе свакојаким именима: „агитаторима, панславистама, русоманима, бунтовницима, занешењацима и т. д. заборавивши, да су Баховци, и сами Шмерлинговци негда сличним, на Мађаре примењеним именима њине патријоте ружили, и тиме своју тиранију освештавали.

Што се саме тројне краљевине тиче, то можемо г. Ирањија уверавати, да смо из уста самог г. Ерне Шимоњија, једног од знаменитији вођа крајње левице чули: како он ни то не одобрава, што је Славонија Хрватској присајужена, како би он закон од год. 1848. у погледу Хрватске и Славоније до краја извео.

Познато је, да и десница и левица уг. сабора *спољашну* политику грофа Андрашије одобравају; познато је да у ову спољашњу политику спада и његова политика и према истоку, а у неку руку и према западним Славенима, нарочито Чесима. До чега је довела та политика мађ. владу? На истоку: да је насела између Русије и Порте, а хришћанске народе да је отуђила; на западу је насела између Немаца и Славена; гр. Андрашије не би рад ни да ускрсне „ческо државно право“, бојећи се да на југу не добије „Ческу“, или „јужно-славенску државу“, а не би рад, ни да Немцима Хербст-Гискрина соја рогови нарасту, јер се боји, да би то били „рогови Пруско-Немачке државе“, којима би Немачка могла и Угарску натаћи, или пробости: од Хохенварта би желио, да му овај изтеше Немце, и немачко-пољску Аустрију, каква би Андрашији по вољи била, а боји се опет, да из радијонице Хохенвартове не изиђе реакција и тамо и амо: тим богме и Угарска, и мађ. народ наседа на све стране, све само зато: што се боји: „*мисли јужно-славенске државе*“, јер да се са овом мисли опријатељи, сасвим се друга перспектива отвара и за Угарску и за слободу народа.

Ми уважавајући г. Ирањи-ја, кога досад на жалост скоро као јединога од правичнији Мађара познајемо, желили би, да он извор „раздражености у срцима“ Хрвата, а ми додајемо и Срба, у Будим-Пешти тражи; доста је вике на јагањце, који вуку воду муте — у Будим-Пешти је бик, кога ваља за рогове уватити.

Оволико: да се разумемо.

СРБСКИ САБОР И МИН. ПАУЛЕР.

„П. Лојд“ у броју од 3. авг. п. р. донесе уводни чланак, а „М. Ујшаг“ сутрадан донесе допис, токорсе из Карловаца о закључку српског сабора, да се 27. јула (8. авг.) митрополит и патријарх бира. И чланак и допис очевидно су из једног извора, јер обоје исто кажу: да сабор неможе избор предузети, једно што устројство сабора, и у њему одређени начин бирања није потврђен; друго што овај сабор није надлежан; обоје позивају владу да закону важност прибави.

Мађарска влада, која на решења, која народ и сабор српски захтева, месецима а и годинама чекати даје, зајиста се пожурила, да на глас у „П. Лојду,“ закључку сабора српског стане на пут. Министар Паулер, не знамо да ли у договору са Куном и Бедековићем, или на своју руку, посладе српском сабору наредбу, којом забрањује бирање патријарха-митрополита, и прети, да ће избор за ништав прогласити, јер, вели, сабор овај није надлежан.

Ми нисмо били за то, да се сад још бира митрополит, али из други разлога. Разлози пак, која су у горња два речена листа наведени, и на које се очевидно и министар оснива, не стоје. Што се првог разлога тиче, да т. ј. устројство, и у њему одређени начин избора није одобрен, не да се порећи, да ту има нечега; то је натезање, кад се каже: да се све неприговорене тачке у устројству, дакле и тачка о начину избора, могу, или морају за пуноважне сматрати; устројство је повраћено, да се преустроји, јер му се „дух, смер“ јерархији и влади није допао, и поједине тачке више су као примера ради наведене, или боље рећи само наговештене, којима се онај „дух, и смер“ обележава. Онај, који је прво решење о устројству сабора саставио, знао је, шта је радио, и шта је с тим хтео: баш то, да се избор митрополита по новом начину и од овог сабора обавити неможе. Зато је саборски изборни ред одељено и у напред одобрио. Но ако то и стоји, да се устројство не може ни у једној тачки за одобрено сматрати: из тога још не сљедује, да би избор по новом начину обављен *морао* бити ништав. *Може* бити ништав, кад сила хоће, т. ј. кад га у силу Бога хоће да прогласи за такав.

Зар је први пут, да сабор или друго морално тело донесе правило какво, па по њему и пре одобрења правила, sub spe rati (у нади, да ће се одобрити) предузме било избор, или друго што, особито кад и ово одобрења или потврђења треба? Поправљено устројство поново је послано круни — би ли се најпре то устројство одобрити могло, па онда на основу његовом обављени избор потврдити могао? Наравно, да би кад би мађ. влади *бирање* — ми кажемо *бирање*, а не *избор* — по вољи било, оно би се тако и учинило. И на последку: *начин бирања* митрополита, така је ствар, која ни у каквом погледу не спада на државну сферу, дакле не треба ни одобрења, ма да је случајно уврштен у установу, која иначе одобрење треба. Лепа би то ствар била, кад би и то од државне власти зависило; које господар од *начина* бирања, тај је посредно господар и *избора*. Та то и јесте, што је досад неправда, сила била, што је државна власт себи узурповала, преотела неко право, да сама митрополита именује, ако не буде *безсмислице*, т. і. једногласности, јер је безсмислица, тражити *једногласне* изборе.

Но колико је сумњиво питање: да ли се у смислу још неодобреног устројства бирати може, толико је несумњиво, и јасно, да бирању ненадлежност сабора не стоји на путу, т. ј. да је овај сабор надлежан да бира.

У нас нема разлике између расправног и изборног сабора, коју је разлику Јиречек у својој расправи о нашим црквеним одношајима изумео; сабор године 1790. позван је за живота митрополита, па је и ствари расправљао, и услед међутимне смрти митрополитове митрополита бирао.

„П. Лојд“, а без сумње и мин. Паулер позивају се на то, да је овај сабор установотворан, и да му је по томе задатак, да само устројство донесе, а не да бира митрополита. Но прво и прво, ми ни зем. законодавству, ни влади неможемо признати право, да они одређују, који је задатак нашег сабора, и којим редом обављати у свом делокругу; друго и у самом IX. чланку §. 7. уг. закона од год. 1868. стоји: да ће *најпрви* (legelső) задатак оба сабора (српског и романског) бити, да своје устројство донесе — дакле то није *једини* задатак. Задатак му је све, што у његов делокруг спада, и што се као потреба покаже; а то се тек порицати неможе, да сабор *право*, дакле и *задатак* има, да митрополита бира, ако га је било пре, било у течају сабора нестало. То право не одводи се ни из угар. закона, ни из чл. IX. год. 1868. него из давна. Кад овај сабор не би имао право митрополита бирати, не би могао ни друге ствари осим устројства сабора и саборског изборног реда предузимати, него би и то морао новом сабору оставити — а тек је и влада сама, ако и није имала право ишта наређивати, ипак означила и друге неке предмете, које да још овај сабор обави — па како може сад надлежност сабору побијати са гледишта, с кога би му се исто тако сваки други задатак порицати могао? Али да: ти други предмети били су: дотација свештенства, епископа, зидање двора у Новоме Саду — те терете може и овај сабор народу и фонду набацити, али неможе и друго што, што за добро нађе, ако *високој* влади није по ћуди.

Зар ће нама Паулер командирати: кад ће наш сабор радити шта, што је у саборском делокругу?

Ни у Турској султан, или вел. везир не наређује, кад да се бира патријарх — ено Грци сад из неког разлога неће да бирају, дакле им је у власти кад хоће, а нама да Паулер заповеда, кад ћемо, кад не?

Не стоји дакле, да овај сабор није надлежан бирати, и за то могао би и сад, али за цело кад се устројство сабора одобри, приступити избору митрополита.

Можда ће баш због тога отезати се одобрење саборског устројства; али шта ћемо, кад смо таке среће; морамо трпети, па ћемо трпети и — бележити.

Напоследку: *може нам се и чекати.*

Ми би пак сабору имали једно приметити. Кад се хоће така ствар да уради, онда се не даје десетак дана времена, да влада може *рескрипте* слати; без сумње, да је влади бар президијално јављено за саборски закључак; можда је и њено мишљење поискано. То не иде тако. Ако се хтело дати времена одсутним члановима, да могу доспети на бирање, и своје право употребити, то је ваљало на дневном реду после други важни предмета, *па и после предлога о обуставци попунења дијецеза*, ставити напоследку *питање о избору митрополита*, и јавити свима одсутнима десетак дана унапред, да међутим дођу, па је требало по закључењу, да се бира одма, или сутра дан бирати, и створити *свршен чин*, противу ког не би Паулер ништа чинити хтео, или ако би и учинио: прво би прешла на народ распра са владом, а друго народ би добио *име*, од кога му понос не би одступити допустио.

Овако и хтети *држати* да имамо право и опет хтети *искусити*, да ли га зајиста имамо, и влади дати времена за одобравајућу изјаву — последица је била, која се предвидити дала.

Док ово штампано буде, сабор ће већ решити шта даље; зато се уздржавамо од израза мишљења, које неможе практичне користи имати.

Отпис угар. мин. просвете против закључка српско-народног сабора, да се митрополит-патријарх бира, гласи:

„Краљевско-угарски министар богочасти и просвете.

Број 1061.
пред.

Преузвишени господине епископе!

Позивајући се на брзојав Ваше Преузвишености од 30. Јула о. г., с којим Преузвишеност Ваша јавља, да је сада у Карловцима заседавајући срп. нар. црквен. сабор по предходном допуњењу устројства сабора, по којемће се повремени избор архијепископа патријарха Његг. Величанству ради потврђења имати поднети и по којем је новоизабрани дужан прописану присегу у руке Његг. Величества положити, решио на основу IX. законског чланка од год. 1868. у устројству сабора нормираним начином 8. августа т. г. избор архијепископа патријарха предузети; принуђен сам Вашој Преузв. ради неодложног извештења сабора следећи одговорити.

С обзиром на то што је сада у Карловцима заседавајући сабор на основу IX. законско чл. 1868. год. наиме на то сазван да устројство сабора састави; сабор пак ову задаћу своју све досада решио није пошто је састављени од њега предлога о устројству с превишњим решењем Његг. Величаства од 29. маја о. г. ради прерадења натраг послан. —

С обзиром на то, што је услед повраћења овог операта у црквеном организму српске митрополије постала празнина у колико коначно уређење о избору митрополита саставни део устројства сабора сачињава, ово пак се наново прерадити и превишњој санкцији поднети има. —

С обзиром, што су саборски посланици још за живота патријарха Маширевића изабрани и с тога од бирача своји, само на то, да црквено-школска и фондска хела расправљају, а не да патријарха бирају могли добити мандат.

Коначно пак с обзиром, што је и пре него што је донешен законски чл. IX. 1868. год. конгрес ради избора патријарха редовно ad cunc actum сазивам, најодрешитије изјавити морам, да избор патријарха овом сабору никако непристоји и да ће влада Његг. Величанства, ако би се сабор томе на супрот закону неодговарајућег решења овог придржавао, принуђена бити таким начином вршени избор као *закону несходан ништавим прогласити.*

У свем горе изложеним умољавам у-једно Вашу Преузвишеност, да ме изволи о том, да сте све ово сабору на знање дали, обртом поште известити.

Примите Ваша Преузвишеност искрени израз мога особитог поштовања.

У Будиму 3. августа 1871.

Др. Теодор Паулер с. р.

Преузвишеном господину Арсенију Стојковићу, грчко-источном епископу будимском као председнику српског народног црквеног сабора.“

СРПСКО-НАРОДНИ САБОР.

Седница држана 17. јула 1871.*)

Председник позива перовођу да прочита записник прошле седнице.

Др. Касапиновић чита записник. Одоставерава се.

Председник. Данашње седнице записник водиће г. др. Максимовић а имена говорника бележиће др. Касапиновић.

Председник. Високо кр. уг. министарство Култуса изволило ми је послати спис оних угарских и ердељских стипендијата источно-православне вере, који су у школ. години 187⁰/₁ стипендије уживали. — Узима се на знање. — Ако имају гг. каквих поднесака, нека изволе пријавити.

Др. Милосављевић: Као известилац одбора за избор шк. референата. Слободан сам поднети извештај и предлог тог одбора, који гласи (чита га.) Молим да се стави на дневни ред. — Ставиће се на дневни ред.

Др. Касапиновић: У свези с тим извештајем имам овај предлог подписан од 16 чланова. Нека сл. сабор закључи, да се овласти гл. шк. управа, да у том случају, ако којим начином које место епарх. шк. референата непопуњено остане, она путем стечаја то место попуни. — Ставиће се на дневни ред.

Прота *Стефановић*: Ја незнам, да л' ће се ово још данас на дневни ред ставити — (јест, тако је!) Примећујем, да смо ми пре неке предлоге донели, оћел се и ти ставити на дневни ред? Нема за њих решења, а видим да се сад неки као журни још данас на дневни ред стављају. Зато нек се то реши.

Др. Касапиновић: Говор проте Стефановића био је излишан, мој предлог потпомажу 16 чланова и мора се данас решити, кад ће се ставити на дневни ред.

Прота *Стефановић*: Ја сам мислио, да је већ на дневном реду. (Није.)

Др. Суботић Сл. саборе! Ја сам изнео предлог, да се столица патријархова попуни; предлог је упућен на одбор од 12 чланова, одбор је тај држао своје седнице и доноси на то ево сљедеће предлоге (чита их.) Стављајући ово на сто куће, примећујем, да је ово један од најжурнијих предмета, јер од њега зависи, кад да се и сабор разиђе. Молим, да се прими на прво место и да се данас још стави на дневни ред. Ставиће се још у данашњој седници на дневни ред.

Андрија Секулић: И ја имам овај предлог. С погледом на то, што је сл. сабор прошле сезоне својим закључком одредио, да се саборске седнице још прошле године првог новембра наставе, и с погледом на то, што је исти саборски закључак писменим изјавама оборен, те тако саборски састанак и тиме закључак осујећен, слободан сам сл. сабору поднети овај предлог за одлуку: Да се саборски закључци само у сабору по узакоњеном у саборском раду поступку, променути. — (Ставиће се на дневни ред.

Конст. Пуљо: Славни саборе! И ја имам један предлог, а то овај: Пошто је сл. сабору познато, да су гг. бележници овог сабора свој позив у течају ове трогодишње сезоне тачно и на задовољство вршили, предлажем, да сл. сабор закључи, да се њима благодарност у записнику изјави. — (Живили! — прима се. — Ставиће се на дневни ред.)

Др. Л. Костић: И ја имам предлог: Нека славни сабор одлучи, да се ниједно празно владичанско место непопуњава до првога сабора после потврђеног устројства саборског. — (Ставиће се у данашњој седници на дневни ред.)

Прота Милутиновић: Сл. саборе! Ја сам лане поднео предлог за дисциплину свештенства и ја сам био у том уверењу, да ће сабор моћи довести

---

*) Ми смо ову седницу већ једном донели; но пошто је била у врло кратком изводу саопштена, то је ради важности саме ствари још једанпут *опширније* доносимо. Говоре гг. Дра Л. Костића и А. Сандића који су опширније у прошлом извештају донешени изостављамо сад.

у склад то, а пошто није, то ја молим мој операт натраг. —

Иса Павловић: Ово је молба, па нек се упути петиц. одбору.

Др. Максимовић: Прота је то требо учинити онда, кад је расправа о том вођена. — Пошто је то дакле молба, нек се упути петиц. одбору. — Предаје се петиц. одбору.

Јово Трбојевић: Ја видим: ако небуде потпоре од сл. сабора, да ће мој предлог остати на трну; ја мислим, да је то важно, а то је наше, ми смо ради, да се у ман. Ћомирју подигне економска школа, као у Крижевцима. Ја сам тај предлог поднео и примљен је од сл. сабора а у „Застави“ читам, да нема потпоре, ја се пак добро сећам, да су господа устала и примила. Ми хоћемо, да се то призна и да се почне, ако нар. фонд буде плаћао с почетка то неће можда трајати дуго. Ја молим да се прими, и стави на дневни ред још ове сезоне. — (Ставиће се на дневни ред.) Прелази се на дневни ред.

Др. Суботић: Предлог одборски гласи овако: Нека сл. сабор закључи:

1. Да се упражњено место архијепископа карловачког митрополита-патријарха српског попуни и да овај сабор архијепископа карловачког, митрополита-патријарха српског избере.

2. Да се тај избор обави начином од овога сабора примљеним и у устројству сабора изложеним.

3. Да се избор предузме у уторак 27. јула т. г.

4. Да се архијепископ карловачки, митрополит-патријарх српски бира на ону дотацију, што му је у 128. саборској седници 16. јула 1871. год. установљена.

Сл. саборе! Разлози који су већину одбора руководили, познати су сл. сабору, и није ми потребе много о њима говорити, по само ћу у кратко да наведем. Пре свега питало се, јел нужно и користно, да се бира и то да га још овај сабор бира. Да је потреба неће порећи нико. Господо моја! Сви ми признајемо, да су околности такве, које ишту избор; ил гледали на институције, ил односаје између епископа и свештенства, ил положај према влади видићемо да је потребно, да добијемо архијепископа, који ће ред и дисциплину утврдити; потребно је, да добијемо ауторитет од народа избран, ком народ власт даје, да добијемо руку пријатељску, коју ће народ снагом снабдети, да може све препоне одклонити, које пречe развијању живота народа нашег. Могу рећи да смо срећно добили институције, које нар. заступство стварају, — а то је *изборни ред, епарх. скупштина, и сам сабор и разни органи епарх. конзисторије, митрополитски савет, шк. савет.* Овим органима ујамчен је народу уплив извађати и донашати уредбе; — и сад неможемо доћи у тај положај, да народ наш неможе ма каквој сили на пут стати. Потреба је, господо моја, да се приступи полагању камена највишег у згради нар. организма. Но сад је питање: имал овај сабор право бирати митрополита; — ја држим, да то право сабору неможе нико порећи. Друго је питање то, дал овај сабор има право то, јер му чланови његови нису на то изаслани. Одбор је држао, да и то право сабору порећи се неда, јер његов мандат гласи: *на отправљање свију послова*, који спадају у корист нашег народа. — А друго има и прецеденције у повестници нашој, да су чланови расправног сабора 1769. год. и 1790. год. избор обавили. Најпосле ово је ствар, која зависи од свести сваког члана; сваки члан је судија свог права — односаја између себе и својих мандата. Господо моја, неможемо порећи, да нам право избора на овом сабору и према влади и према народу припада. Кад је то, онда је питање, како да то изведемо. Пред нама стоје два начина: стари и нови. Онај стари неможе се назвати начином избора, јер се састојао у томе, да су чланови без председника и бележништва писали имена на табаке, и предавали комесару, а он је даље с њима чинио, како је знао, — ово дакле није прави избор. На против овај нови начин избора одговара правом избору, јер бива у седници конституисаној и тајним гласовањем; он се оснива на начелима, која се признају у целоме свету, против којих нико неможе приговорити; овај је начин и владару поднесен и на то није никакова приговора учињено. Сабор дакле има начин од себе аутономно донесен. Сад долази трећи моменат а то је: кад да се бира? одбор предлаже, да то буде још док смо овде и предлаже 27. јули, а то је у други уторак. Можда ће когод запитати: зашто не одма него се на 10 дана одлажете? Ово је, господо моја, зато, да нико неизводи, да је овде што тумултуарно учињено; а треће, да се и она браћа, која су на допусту, позову да дођу, да ово еминентно право изврше. Трећи се предлог односи на дотацију митрополита-патријарха, одбор је морао то изрећи. — Славни саборе! ово су назори, који су већину одбора руководили, ствар је важна и преважна, сав народ гледаће на нас, па треба нам бити мудрима и искуснима, и ја молим, да се ово ладнокрвно на расправу узме, да се донесе закључак, који ће аутономији нашој одговорити. (Живио!)

Др. Лаза Костић: (Види говор у броју...)

Др. Максимовић: Ја усвајам предлог одборски, ал пошто желим, да се тај предлог доведе у склад са предлогом одборске мањине, то предлажем овај против-предлог: Нека славни сабор закључи, да се још за трајања овог сабора архијепископ карловачки, митрополит-патријарх српски бира, међутим сабор на два месеца одгоди и избор онда обави, кад се сабор по истоку овог времена на позив саборског одбора опет састане. — Ја примам, да овај сабор бира митрополита-патријарха, и то зато, што ми можемо, а и нужно је. Да можемо бирати, то нам је г. др. Суботић доказао, а ја ћу да означим односај, у ком наша аутономија према закону државном стоји. Ја нашу аутономију сматрам као такову, коју смо ми од пека донели и која нам није овде дата, него повраћена. На основу наше аутономије имамо право да бирамо митрополита-патријарха. Као год што смо друге закључке донели, можемо и тај донети, да бирамо; — само је питање какво ће становиште држава према томе узети. Ја мислим, да неће пречити, и позивам се на покојног Етвеша, који је рекао: *да је највећи интерес државе, да се народностима осигура законима безбедност њихове аутономије:* — по том дакле ја држим, да нам влада у овом пречити неће. С друге стране држим, да ми можемо бирати патријарха зато, што овом сабору није известан делокруг означен. Ми можемо бирати, кад погледимо на наш црквено-просветни живот, па видимо страшан парлог, кад видимо да се налазимо у највећем нереду, морамо признати, да нам ваља склопити машинерију, која ће то радити, а ми смо то учинили, те нам само још треба рука, која ће ту машину покренути. (Живио!) Потреба је дакле велика, да ми једном дођемо у редовно стање, а треба да и желимо, да се непотуцамо од немила до недрага; морамо редовно стање увести, а то ћемо учинити тад, кад цело дело свршимо. Имамо право дакле и потребу. Сад је дакле само питање *кад*. Што се тиче овог питања, ту предлаже и сам одбор, да после 10. дана од данас то обавимо. Моје се мњење неслаже с одборским баш зато, што треба одредити дуже време. Ја сам тог уверења, да кад би ми закључили, да бирамо, па се одгодили на дуже време, постигли би то, да би сваки мирним срцем могао приступити избору; кад би се сабор на два месеца одгодио, сва би се средства употребила, да се устројство потврди, а кад то буде, тад ћемо радостно обавити избор. Ја мислим, да се устројство може за два месеца потврдити. Ми смо устројство преиначили и влада нема сад узрока, да га неодобри; ми смо примили, да се ово зове „црквени сабор“ а оставили смо оно, што се на привилегијама оснива: — и тако смо страшило за владу уклонили. Сад, кад види, да је сабор пристао, отпада сваки узрок, и ја се надам, да ће нам влада одобрити. Ја знам, да се закони, који се од угарске дијете поднесу, сутра дан одма публикују, па данас неће ниједна муниципија, ниједна општина више од два месеца на потврђење да чека. Па кад је то тамо тако, зашто и код нас да небуде. Немојмо ми ни мислити на то, да влада оће наше стрпљење да испрпи; ако нам она неда политична права, ако се она тога боји, зашто да нам неда о црквеним стварма радити. Ја сам уверен, да влада има још толико увиђавности, да ће нам рећи: ево вам устројство. — Ово су узроци, зашто ја мислим, да ће се оно потврдити, а још и да депутација иде, па онда стоји пред нама углађен пут, на ком ћемо напредовати. Мој дакле предлог односи се на то, да изречемо: да се бира митрополит-патријарх, ал' да се одгодимо на два месеца, и тад да бирамо. препоручујем мој предлог. (Живио!)

Панта Поповић: И ја имам предлог и то овај: Да се сабор овај неупушта у избор патријарха, него да то остави сабору, који би се састао на основу новог изборног реда. — Славни саборе! Ја држим, да ми у ствари немамо права *сад* бирати патријарха. Ми немамо нарочита мандата за то; — истина немамо ни за то, да небирамо. Ал да смо се ми састали кад је патријарх умро, онда би имали право, но ми смо бирани још док је он жив био. Ово је, господо, важна ствар, па треба питати народ, а 10. дана врло је мало за то, а и илузорно је то, јер ми већ закључујемо, да ћемо бирати. Ја држим, да ми нетреба са тим да хитимо; за 2—3 месеца потврдиће се устројство и тад нека га нови сабор бира. Ја формално непоричем право, ал пошто је то важно, то молим, да се мој предлог прими, да се већа и боља зграда народа дочека, да се на нову зграду нов торањ, а на торањ и нов крст метнемо.

Сандић: (Види говор у броју 85.)

Прота Беговић: У нас је положај тугаљивији и наше је стање скровитије; у нашим мандатима нестоји то, да ми можемо бирати патријарха; они су издати 1869 год. ал стоји, да можемо бирати владику бачког, кад то стоји, онда се можемо и упустити у избор патријарха. Панта Поповић вели, да ми то новом сабору оставимо, *да поштујемо вољу народа!* Ако је ово, ја сам увек поштовао, ал морам рећи, како ће се изборни ред у крајини прогласити. И зато, што сумњу имам о извађању изборног реда немогу усвојити предлог г. Панте Поповића. Немогу затајити још једну околност, да се у мојој општини разделило мњење; то за мене није мала ствар. Ал ја се надам, да ћу им разјаснити. Сад још само *кад* да се бира. Предлог дра Суботића кратак је. Него ако се сложи већина, да за 10 дана буде, ја ћу се већини поклонити, ал свакојако, да се влади на знање достави. Но док незнам, како ће са гласањем стојати, дотле сам, да се до јесени остави.

Др. Милосављевић: Г. др. Максимовић признао је, да је др. Суботић доказао право и потребу избора и по томе треба што пре учинити и ја пристајем на то. (Гласајмо!)

Јово Трбојевић: Ја сам за избор. Зашто? зато. Ми нећемо добити човека из Азије, из Африке или из Америке, него између нас; — ал овде су три владе, па све трима мора положити присегу верности, па треба и нама; неколико дана да му се поднемо на душу, да се види, хоћел сам дати.

Чарнојевић: Славни саборе! Ја сам се данас изјаснио и рекао сам своје мњење. И ја хоћу, да се бира, ал на темељу закона, а не како влада хоће. Питање како смо дошли или сами, или нас је влада дозвала. Ми смо донели закључке, па смо попустили, што ја никад неби попустио. Ово је четврти патријарх, како ја имам чест на сабору бити, и никад се избор није тако журио, и увек је интеркалар био 3 године, па није црква пропала, што је сад овако журно, ја незнам; журно је устројство. Влада ће потврдити, па ће рећи: тима нетреба ништа, они раде против свог собственог закључка. Гди је, господо, право, да ми бирамо патријарха; мене је народ овамо послао, да ја устројство и друге послове радим, а не да бирам патријарха. Ако ми нећемо устројство, онда бирајмо. Ова влада није абсолутистична, као она, ал ми смо сами криви, да смо тако зло испали. Изволите ми казати, гди је право, да ми можемо бирати патријарха, гди је та лађика; него треба да народ по изборном реду пошље посланике, да избор обави. Ја сам већ научио бити свагда у миноритету, ал ме то ни мало не женира; ја знам, гди је та политика и од куд тај ветар долази, да ми сад бирамо. Но ал то ће већ показати. Ја док мандат недобијем да бирам бирати нећу, него пристајем на предлог дра Максимовића. Што ми нисмо сачували аутономију, или смо криви, што смо увек попуштали влади. Док се устројство не потврди, небирајмо. (Живио!)

Др. Касапиновић: Ја сам члан одборске мањине и немогу се ни с једним предлогом сложити. Ја сам дошао на овај сабор са известним програмом, који је резултат договора у конференцијама, које смо држали у Новоме Саду. У том програму тачка о избору гласи: да се сабор неупушта пре у избор, док се закључци саборски непотврде. Наравна је ствар, да ваљани разлози могу ме приволети, да свој програм напустим. Међутим разлози г. извештача неубедише ме ни најмање. Као најглавнији разлог за избор наводи се то, што нема реда и дисциплине у свештенству; али тај разлог постојати неможе, јер органи одржавају ред и дисциплину а не поједини људи. Ако је дисциплина нарушена, то није стога, што нема главе патријарха, него што нема ваљаних и законитих органа. Ми смо 1865. изменули органе, а они су опет остали по старом, зато немају толико важности, да могу ред одржати; али ми смо сад створили нове органе, и ти ће за који дан у живот ступити, те ће моћи заиста ред и дисциплину одржати. Даље наводи г. извештач, да је и канонично време истекло и то је питање; јер и ако се канонично време у три месеца рачуна, то је оно постало изнимком, јер је врло мало случајева, да је столица архијепископа за три месеца већ попуњена била. Ја дакле држим, да разлози госп. извештача нестоје. Др. Максимовић слаже се у главном са мојим начелом, јер и он полаже на то важност, да се устројство потврди, само се у том делимо, што је он оптимиста, јер се нада, да ће то влада за два месеца потврдити. Ајде да допустимо, да ће влада устројство и потврдити, али немогу тврдити, да ће она то за два месеца учинити. Др. Максимовић ишао је у својој аргументацији још мало и даље вели, да смо ми по жељи владиној наше устројство изменули, ал то неможе бити. Ми смо се баш најмање обзирали на жеље владине, а и нисмо, јер ако смо наслов изменули то нисмо зато, што то влада жели, него што смо још лане закључили, ако нам се неда онако, како смо ми хтели, то ћемо примити српски црквено-народни сабор, али уз ограду. Кад др. Максамовић полаже важност на потврђење устројства, ја невидим разлога, зашто одгађа сабор само на два месеца, јер ако тад потврда нестигне, шта ћемо онда. Ни са г. Пантом Поповићем немогу се сложити, јер би ми тад морали напустити неко наше право, а ми за мандате и напутке од стране бирача нисмо везани. Г. Чарнојевићу морам се чудити, како он може рећи, да се слаже са др. Максимовићем, а вели, да неможе бирати, док се устројство непотврди, ја велим, да овај сабор има право да бира. Разлика изборног и расправног сабора, то је плод доктрине (тако је!) Дакле ако није прека нужда, да сад бирамо, а ми немојмо бирати. Још имам додати, да ми, ако сад избор обавимо, можемо имати и неке штете. Ми смо у устројству задржали право себи на изборе владика, уређење епархија и одређење броја дијецеза, па знамо, како нам је у томе наш епископат противан, а да шта ће тек тада бити, кад нам синод противан буде? Ово су моји разлози, а ви изволите бирати, што је боље. (Живио!)

Чарнојевић. Др. Костић дао је у име мањине предлог, ја сам хтео рећи, да се с њиме слажем, а незнам како ми је испало др. Максимовић.

Димитријевић. Од поштованих предговорника чуо сам мнења за и против избора. Ја сам за избор, и то баш с тога, што очекујем, да митрополит, ког је поверење народа на столицу ту дигло, он ће баш потпомагати потврду устројства и пожурити. Па баш да би он то и пречио, која ваљда, — ми смо створили институције из којих ће се свест народа показати. Ја сам за избор и пошто се о том већ толико конферисало, то предлажем, да се гласа.

Иса Павловић. У овом важном предмету рад сам и ја коју рећи. Потпуно је доказано, да треба избор предузети. Доказано је, да се баш мора, да је нужно бирати митрополита, а и разлози г. Димитријевића, да ће патријарх за народни интерес радити стоје. Прошла су господо она времена, кад је патријарх могао у опреци са народном вољом стајати и то је сарањено са последњим патријархом за навек (амин). Још једна околност, која говори за избор, што се говори, да овај сабор кошта много, па ће се рећи; ако се ми на 10. дана одгодимо (то неће бити) молим, ја сам тако разумео. Разлози и једни и други за мене су врло важни и непобитни, а потпомажем предлог дра Максимовића.

Панта Поповић. Ја одустајем од свог предлога и усвајам предлог дра Лазе Костића.

Др. Јов. Јовановић. Ја га прихваћам.

Др. Лаза Костић. (Види други говор у бр. 85.

Др. Максимовић: Ја са мојим предлогом смерам баш, да се устројство потврди. Др. Касапиновић поставио ме је у таково стање, да ја, који баш нисам пријатељ влади, морам да је у обрану узмем. Ја сам рекао, да предпостављам код владе толико здравог разума, да неће хтети да нас отера у непријатељски стан. Ја остајем при мом предлогу и препоручујем га.

Др. Суботић. Г. Костић је рекао, да ми предузимамо избор док се устројство непотврди и пита, које је важније, ја бих рекао, да је и једно и друго важно. Ја незнам шта влада мисли, ал знам ако добијемо једно, добро је, а ако оба, још боље је. Др. Максимовић тврди, да ће влада за цело потврдити устројство, а г. Сандић опет да неће, из тога излази, да ми и тиме нисмо на чисто. Ја држим, да ако влади лежи на том, да не потврди, то она неће и ми можемо на наше устројство и 10. година чекати. Ми неможемо учинити избор митрополита зависним од потврде устројства, јер устројство може и годину дана да чека, а наши су закључци и 70. година чекали на потврду. Ја нисам хтео да говорим о односају нашем к влади. Шта оће шта неће влада, то незнам, ал знам, да ми имамо и право и дужност да бирамо, па кад то имамо, велим, да влада чини шта хоће, а народ ће умети задобити своје право. Одлагање на два месеца немогу да примим. За два месеца или ће одобрити влада устројство или не. Ако га неодобри, ми смо онде где и сад, а и околности се могу за два месеца изменути и оно, што се сад може, може за два месеца да се неће моћи. Др. Касапиновић вели, да побија моје разлоге. Ја ничије непобијам, он вели, да нестоје моји разлози а и Иса Павловић признаје им сву важност. Ако за 10. година недође потврђење устројства, оћемол и тад чекат са избором. Кад би овде био процес, па би се радило о томе, да судије себи приволе, и ја би и више говорио, ал ово је форум народни. Желио би, да нас у овој ствари руководи призрење на народ и достојанство народа. (Живио!)

Председник: На дикоје разлоге неможе ми се на ино, а да нерекнем коју. Речено је да је избор нуждан, а то се порећи неможе, особито је нуждан од стране цркве, а кад се признаје та нужда; треба пазити да се предузме тако, како ће отправљен бити правилним начином. И досад је народ бирао себи митрополита, ал тад су свагда наблуђавали неки формалитети, а то су, да се за избор пре свега изиште одобрење височајшег места, друго, да су посланици опуномоћени, да могу избор предузети. Сад кад нека гг. мисле, да могу по аутономном праву то чинити, ја незнам, можда ће се навући неугодан положај и на сабор и на лице, које буде изабрано, а може и на мене као председника и тако би мој савет био, да сабор пре свега иште височајше дозволење, да посланици могу бирати, то би и влади повољно било, а ако сабор неби то хтео, онда нек се одложи избор, док се устројство непотврди. (Живио!)

Божидар Вујић: Ја иштем, да се поименце гласа.

Председник: Потпомажел ко овај предлог? (потпомаже довољан број посланика.

Др. Бранко Стевановић: Ја предлажем, да се по алинејама гласа.

Др. Касапиновић: Онда нек се прва и трећа алинеја споје.

Др. Костић: Пошто је предлог већине у алинеје подељен, то се може најпре на предлог мањине гласати.

Др. Суботић: Прва алинеја садржи принцип, да овај сабор бира, нека се на њу прво гласа, а трећа је, кад да се бира па нека се на њу гласа кад дође ред; спојити се никако немогу.

Јован Бошковић: Нико ил бар велика мањина је за то, да овај сабор небира, зато нека се на прву алинеју устајањем гласа.

Др. Суботић: Ја мислим, да ми идемо својим путем. О овоме је вођена генерална дебата, сад нека се изрекне примал сабор ово за предлог специјалне дебате.

Председник: Јел сабор зато?

Др. Касапиновић: Ми смо тацисте резигновали на специјалну дебату.

Арх. Анђелић: Ми нисмо о начелу дебатовали, него о појединим предлозима, овде има 4 предлога, зато нек се гласа најпре на предлог одборски, па редом на друге.

Димитријевић: Нико није крив, што г. арх. Анђелић није био ту.

Арх. Анђелић; И ако нисам, ал валда имам толико разума, да знам, шта је у ствари, нити ће ме томе учити посланик Димитријевић.

Председник: Она господа, која су за то, да се упражњено место архијопископа карловачког, митрополита и патријарха српског попуни и да га овај сабор бира, нека кажу „да“ а која нису за то, нека кажу „не.“

Др. Бранко Стевановић чита: Емилијан Кенгелац (није ту) еп. Грујић (није ту,) еп. Николајевић — да — арх. Анђелић — не — парох Анђелић — није ту Андрић парох — да — прота Беговић — да, Белић — да, Брашован — да, прота Бранковић — да, парох Илија Бранковић — да, Бошковић — да, Никола Бошњак поштар — да, Никола Бошњак наместник — да, Вечеринац — да, прота Влаховић — да, Видак — негласам, протосинђел Војиновић — да, Вујић — не, Никола Григоријевић — није ту; Чруборовић — да, Л. Дожудић — да, Димић — није ту, Димитријевић — да, Васа Ђурђевић — да, Ст. Ђурђевић судац — није ту, Ст. Ђурђевић из питомаче — није ту, Ерваћанин — да, прота Живковић — да, протосинђел Руварац — да, змај Јован Јовановић — не, јереј Јовановић — да, Јовић — да, Јорговић — да, др. Касапиновић — негласам, Коларовић — да, др. Костић — негласам, Радош Крагуљац — да, Крстић — да, прота Кукић — да, Лупа — не, Кречаревић — да, др. Максимовић — негласам, Медаковић — није ту, прота Мејић — да, Марић — да, прота Миликшић — да, др. Милосављевић — да, прота Милутиновић — да, Михајловић — није ту, др. Натошевић, — није ту, др. Ст. Павловић — да, Дијонисије Павловић — да, Иса Павловић — да, Пајић није ту, др. Пејић — није ту, арх. Петровић — да, др. Плавшић — да, Мита Поповић — није ту, Коста Поповић оточанин — да, Панта Поповић — не, Стева В. Поповић — негласам, Пуљо — негласам, Игуман Ратковић — да, др. Рогулић — није ту, Секулић — да, др. Бранко Стевановић — да, прота Стефановић — да, Сандић — негласам, др. Суботић — да, Стојановић — да, прота Трбојевић — да, Тркуља — да, арх. Цветић — да, Чарнојевић — негласам, прота Чуповић — да.

Председник: Гласало је 50 са „да“ 5 са „не“ 14 одсутних, а 8 није гласало, дакле прва алинеја Прима се већином гласова.

Др. Бр. Стефановић чита другу алинеју, која гласи Прима се —

Др. Бр. Стефановић чита 3. алинеју.

Председник: Она г. г. која ову 3. ах. примају, т. ј. да избор буде 27, јула т. н. нека кажу „да“ која непримају, нека кажу „не“

Др. Бр. Стефановић чита: Еп. Кенгелац.

Сандић ја се највечаније отграђујем против личне увреде.

Др. Бр. Стефановић: Ја само прочита Еп. Кенгелац. — чита: Еп. Кенгелац — није ту. Еп. Грујић — није ту Еп. Николајевић — да — Арх. Анђелић — не, парох Анђелић — није ту, парох Андрић — да, прота Беговић — не, Белић — не, Брашован — да, прота Бранковић — да, прота Бранковић — да, да парох Бранковић — не — Бошковић — не, Никола Бошњак поштор — да, Н. Бошњак намесник — да Вечеринац — не, прота Влаховић — да; Видак — не протосинђел војиновић — да, Вујић — не, Никола Григоријевић — није ту, Грубоpовић — да, Дожудић — да, Димић није ту, Димитријевић — да, Васа ђурђевић — да, Ст. ђурђевић из Питомаче — није ту, Ерваћанин — да, прота Живковић — да, Руварац протосинђел — да, Змај Јовановића — негласам, јереј Јован Јовановић — да, Јовић — да, Јорговић — да, др. Касапиновић — не, Младен Коларовић — да, др. Костић — не, Крагулац — да, Крстић — да, Кукић — да, Лупа — не Кречаревић — да др. Максимовић — не, Медаковић — није ту прота Мејић — да, Марић — не, прота Миликшић — да др. Милосављевић — да прота Нилутиновић — да, Младен Михајловић — није ту, др. Натошевић — није ту др. Ст. Павловић — да, Дионисије Паовловић — да, Иса Павловић — не, Пејић — није ту, др. Пејић — није ту. арх. Петровић — да др. Плавшић — да, Мита Поповић — није ту, Коста Поповић — да — Панта Поповић — да Ст. В. Поповић — не Пуљо — не игуман Ратковић — да — др. Рогулић — није ту, Секулић — да, др. Бранко Стевановић — да, прота Стефановић — да, Сандић — не, др. Суботић — да, Стојановић — не, прота Трбојевић

— да, Јово Трбојевић — да, Тркуља — не, арх. Цветић — да, Чарнојевић — негласам, прота Чуповић — не. —

Председник; На 3. ал. гласаше са „да“ 41, са „не“ 20, отсутних 14, а пису гласали 2, и тако се прима 3. алинеја већином гласова.

Др. Бр. Стевановић чита 4. ал. која гласи — Прима се.

Председник Затварам седницу и заказујем идућу за понедељак 16. јула у 9 сати пре подне. (Бурно и дуготрајно живио!)

(Свршетак у 8¾ часова у вече.)

МОЛБА

на све српске црквено-школске општине.

Међу најплеменитије и најузвишеније старање сваке наше општине спада брига о сопственом опстанку и напретку, а бризи је тој видими израз она жарка љубав, којом се општина пашти о умноме развитку свога подмлатка — будуће општине; љубав којом пријања да јој местна школа њена цвета и напредује, те да би могла своје ученике напајати живом науком и топлотом љубави према народу.

Ту науку, то жарко родољубље развија у уму и буди у срцу по поверењу народа за свој позив ваљано спремљени народни учитељ.

Учитељ који хоће да савесно послужи свом народу образујући му узданицу његову — подмладак његов, на коме подмлатку остаје сва тековина предака, у који се полаже највећа нада лепше и напредније будућности — таки учитељ не сме сам застати у своме образовању, но мора непрестано богатити свој ум истинама науке, да може те истине живље будити у својих ученика; мора свој значај челичити на значају својих другова, да може тврђе сновати значај својих ученика; мора своје срце загревати на општем огњишту народне љубави, да би могла што жешће распиривати тај свети пламен у младим грудма својих питомаца.

А томе се даје понајбоља прилика на ономе месту, где се прикупља знатан број борацa за просветни напредак свога народа — на *општој учитељској скупштини.*

Такову општу учитељску скупштину сазивају наша врсна браћа Хрвати у Загребу на дан 11. (23.) августа о. г.

На тој скупштини биће разговора о свима оним начинима, који унапређују наставу и васпитање у народној школи, ту ће у *изложби учевних средстава* бити изложено све оно што су изумели бистри умови да се школска настава лако и поуздано развије и унапреди — једном речи на тој скупштини даће се сваком учитељу добра прилика, да види, докле смо дошли ми у настави и истакнуће се цел којој треба у хатар напретка свога народа, угледајући се на други напреднији свет, да тежимо својим трудом и радом.

Наша браћа Хрвати позвали су нас братском љубави на ту скупштину — и ми смо им се исто тако братски одазвали, да ћемо настати да их походимо у што већем броју.

Но ми се неможемо користити овом згодном приликом за своје даље образовање, ми не можемо искупити реч коју задасмо браћи својој — ако нас материјално не помогне народ, за чију децу заложисмо љубав, бригу и труд века свога.

Зато се обраћамо на вас честите општине наше, које сте представнице народа, а старатељке дораштујућега народа — српскога подмлатка!

Ви које сте нас украсиле тим дивним поверењем, да развијамо и деци вашој све умне дарове; ви које се уздате у нас тим лепим уздањем, да ћемо у деци вашој образовати честите људе и жарке родољубе; Ви који нас уресисте тим узвишеним позивом да у деци вашој спремимо српству лепшу и сјајнију будућност: Ви ћете нам у име свега тога за јамачно радосно притећи у помоћ, да можемо поћи на учитељску скупштину у Загреб, те да и тог приликом обогатили своје знање новим знањима, да усавршимо своју вештину новим проналаспима наше струке и науке — а све за срећу и благо ваше и наше узданице!

Ви ћете нашу жељу и молбу тиме најбоље испунити, ако новчано потпомогнете нашег брата који у вашој средини као учитељ дела, да може са осталом браћом у уречено време бити на рочишту у Загребу.

Ту своту, којом будете потпомогли свога учитеља, даћете под најплоднију камату јер ће вам она уродити срећом и напредком вашег највећег блага, срећом и напредком ваше деце!

У то име уздамо се у обилату родољубиву припомоћ! У име другога збора свију српских народних учитеља с ову страну Саве,

У Новом Саду 25-ог јула 1871.

Панта Поповић, перовођа уч, збора. **Васа Ђурђевић,** председник уч. збора.

ДОПИСИ.

Д. — Карловци, 26. јулија. — У данашњој саборској седници пре подне претресан је и утврђен буџет. После подне читан је телеграм министра Паулера, да се Његово Величанство краљ одсудно противи избору митрополита у овим приликама. Упућено нарочитом одбору. За чланове саборскога одбора изабрани су једногласно иста господа, која су и лане била, и стављена им је захвалност и записник. За заменике чланова истога одбора изабрани су: прота Живковић, др. Максимовић, Јован Бошковић и др. Л. Костић. За школске референте изабрани су: Г. Гершић и Ј. Бошковић. Главни надзорник школски др. Ђ. Натошевић и референат за Бачку и Будим С. В. Поповић утврђени су. Сутра ће бити по свој прилици последња седница саборска. Сабор ће се одгодити.

ПОВИ САД, 27. јула. — У допису из Карловаца јављено је, да је у јучерањој седници прочитан телеграм министра Паулера, који вели да се Његово Величаство краљ одсудно противи избору митрополита, и да је тај телеграм као и пређашњи отпис министров у истој ствари предат нарочитом одбору.

У данашњој седници саборској, тај је одбор поднео извештај свој са предлогом: да се избор митрополита одгоди на неизвесно време, краљу пак да се отправи меморандум. Овај се предлог прими. Чарнојевић је говорио, да сабор не треба да се обзире ни на што, него да се држи свога права. При гласању само је он и арх. Анђелић гласао против одборског предлога.

Вечерас ће грађанство карловачко дати бакљаду у почаст администратору патријаршије.

Гласа се, да ће се сабор сутра одгодити.

(В.) У НОВОМЕ САДУ, 25. јула. Данас се вратила овамо натраг варошка депутација, која је била послана у Пешту и у Беч у ствари државног (ерарijалног) зајма ове вароши. Депутација је била најпре у Будиму код угарског министра финансије Керкапоља и молила је, да пре свега обустави наређено ексекутивно утеривање дуга; даље да продужи рокове за отплату целог дуга, и тога ради да изашље један свој орган, који ће у споразумљењу са општинством овим цео дуг ликвидовати и израдити план за отплату целог дуга; и најпосле да опрости дужницима бар капиталисане интересе у име накнаде за штету, коју су грађани ове вароши године 1849. са свим невино претрпели. На ову је молбу министар депутацији одговорио, да од опроштаја или поклона каквог не може бити ни говора, а што се тиче продужења рокова за отплату, то је он готов молбу ту испунити, али само тек онда, кад сви дужници не само речима, него и делом покажу, да су готови дуг натраг вратити, а то ће посведочити тим, ако ове јесени бар једну од дванаест годишњих рата исплате, и тако министар рече, да неће за сад да обустави наређене ексекуције, него ће чекати до септембра, а најдаље до октобра месеца, те ко до сад није ни крајцаре платио, па ни до тога времена ни бар једну рату не исплати, тога ће дати ексеквирати; а онима, који су до сад већ штогод од дуга платили, или до октобра бар штогод, колико могу плате, тима ће продужити и на даље рокове за отплату, и тога ће ради послати овамо једнога свог чиновника, који ће се упустити у преговоре ради израђења плана за даљу отплату. Што се тиче даљег плаћања камате на неисплаћени капитал, ту је рекао министар, да од 1874. године не може више продужити рокове за отплату са 2 процента, као до сад што је било, него са 6 на сто; но кад му је од стране депутације примећено, да и сама држава за тај новац не плаћа више него 2 на сто, онда је он обећао, да ће ту ствар извидити, па ако је тако, онда ће и дужницима дати са онолико процената, колико држава плаћа.

После тога је депутација по налогу скупштине отишла у Беч заједничком министру финансије Лоњају, који ју је врло лепо примио, и обећао да ће он све могуће учинити, да се дуг овај колико је год могуће, дужницима олакша.

НОВИЈЕ.

Лондон 27 Јула. Наполеон је поново изјавио, да Француска неће допустити да начело слободне трговине пропадне. —

Лавов (истог дана.) Поговара се, да је Грохолски своје звање напустио, јер је Хибрих наименован за председника кракавског земаљског суда без његова знања и одобравања. Цар пак није уважио његову оставку.

Беч (истог дана.) Из полузванични извора дознаје се, да је данас под председништвом царевим држан министарски савет због измирења са Чесима и због распуштања земаљског сабора. Вели, се да ће половина сабора бити распуштена.

Флоренција (истог дана.) Гласови о покушају измирења између Италије и Ватикана су неосновани.

УЈЕДИЊЕНОЈ ОМЛАДИНИ СРПСКОЈ.

Јављамо свима члановима уједињене омладине српске и свима српским певачким дружинама, да смо како од главне управе *паробродске,* тако и од главне управе *жељезничке* добили дозволу, да могу учесници у VI. скупштини омладивској и III. скупштини певачкој у пола цене путовати са свију станица од Пеште до Базјаша и Вршца, од Исела и Мохача и од Ораховице до Вршца и натраг са безплатним пртљагом од 25 фун. на жељезници за време од 25. августа до 3. септембра по рим.

Веровнице, које ће морати уза се имати сваки онај, који усхте путовати за пола цене, разаслаћемо одмах свима и на све стране, одкуд год се досад тражиле и још устраже.

Местни омладински одбор.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Пешта 25 јула. Недељни извештај П. Живковића и др.) Целе недеље биле су цене сталне а при свршетку недеље нешто скочиле. Највише су се тражили јесењи производи с тога, што шпекуланти мишљаху, да ће скочити.

Промети бијаху велики и цена је 5 ф. 25 н. Шеница је скочила на 20 нов. јер је оскудица у понуди с дана у дан све већа и млинови морадоше цену подићи, да би рану добити могли.

Продаје било је 60—70.000 мерова и то по овој цени:

Шенице 88 фун. 6 ф. 30 н. до 6 ф. 50 нов. 87 фун. 6 ф. 25 н. до 40 н. 86 фун. 6 ф. 10 н. до 6 ф. 25 н. 85 фун. 5 ф. 80 н. до 6 ф. 84 фун. 5 ф. 55 н. до 70 н. 83 фун. 5 ф. 25 до 40 н. Све за три месеца, даље 80, 81—82 фун. 4 ф. 60 нов. до 5 ф. на каси.

Узанска шеница почињући са 5 ф. 17½ нов. расла је до 5 ф. 25—27½ н.

Јечам, нова роба једно на друго 2 ф. 15—25 н.

Зоб једно на друго и само на најбољу робу пажено 1 ф. 55—80 новчића.

Репица за стране земље тражена и добро је плаћена а особито за Француску је купована. Плаћена је 14½ фор. до 14¾ фор. Банацка репица плаћена 14 ф. 35 н. до 14 ф. 40 н. од 150 фун.

Кукуруз за фор. 30—75 нов.

Раж плаћена 3 фор. 20—22½ нов.

КУРЗ ОД 25. ЈУЛА.

Сребро — — — — — — — — — — — —	121.—
Дукати — — — — — — — — — — — —	5.81½

ОГЛАСИ.

СТЕЦИШТЕ.

Од стране подписаног црквеношколског одбора србске православне обштине Пештанске овим даје се на знање, да ће се и ове 1871. год. — у смислу тестамента блаженопочившег добротвора србског *Науме Бозде* — из његовог, код ове обштине под руководством налазећег се завештаног имања — *„штипендије“* сиротим занатлијама и машинистама раздавати.

Свота ове штипендије, која ће на сваког појединце једанпут за свагда припасти, износи у готовини 2100 ф. авр; а штипендија ова издаће се *трима* заслужним особама. Тога ради позивају се све оне занатлије и машинисте, који би ову штипендију получити желели, да своје молбенице на подписани одбор србске правосл. обштине овдашње најдаље до 18. (30. септембра) т. г. пошаљу. — Проситељи имају уз молбеницу доставерне документе прикључити, који морају сљедећим захтевима подпуно одговорити.

1-во Да су србске православне вере и народности.

2-го Да су сироте занатлије или машинисте.

3-ће Да су свој занат који терају, добро изучити, и као такови, да по избору свом овде у Пешти у дотичну задругу мајстора примљени бити морају. —

4-то Да су они, који буду изабрани, обвезани, овде у Пешти свој занат терати, и ту стално живети.

5-то Почем је изрична жеља покојног завештатеља и та, да се они, који од подписане обштине изабрани буду — и оженити имају с' том примедбом, да себи жену србске православне вере и народности узети морају, и да ће тек онда горепоменуту штипендију од 2100 ф. а. вр. у руке добити, и овом услову подпуно одговоре које морају такође доставерним документом у своје време доказати.

Примечава се да првенство имају они, који доставерно докажу, да су сродници покојног завештатеља, или покојне му супруге *Јелена* рођ. *Беланоеић.*

Из седнице црквеношколског одбора србске православне обштине Пештанске, држане у Пешти 19. јула 1871.

Црквено-школски одбор, 1—3 србске правосл. обштине у Пешти.

Број 560.
1871.

ОГЛАС.

Дочим је арондирање и устројство срезова и обштина у жупанији сремској, у смислу превише санкционирани закона XVI. и XVII. од године 1870. изведено, сазиље се овим главна скупштина на дан 4 (16) коловоза о. г. у жупанијску дворану у Новом Вуковару у 9 сати из јутра.

У претрес би ће предузети сљедећи предмети.

1.) Претрес повјеренственог пословања о устројству срезова и обштина, полег §, 2. обштинског, и §. 60. жупанијског закона.

2. Претрес о установљењу жупанијски чиновника.

3. Претрес о установљену прихода општински чиновника.

4. Избор одбора за становљање прорачуна §. 22. м. 3.

5. Избор урбаријалног одбора §. 23. м. 3.

6. Избор управљајућег одбора §. 23. м. 3.

7. Избор дисциплинарног одбора §. 35. м. 3.

8. Избор одбора за испитивање бележника.

9. Претрес предлога о преселењу среског суда из Товарника у Шид.

По докончању ови предмета. предузимани ће бити поједини предлози, који у смислу §. 16. м. 3. пријављени и на дневни ред стављени буду, затим важнији административни послови.

За руковођење избора скупштинара и расправу односи рекламација, именоване средоточни одбор под председништвом господина поджупана, у смислу §. 9. м. 3. а како успјех избора познат буде, расла ће се у смилу §. 12. м. 3. писмено позивнице свим изабраним жупаниским заступником уз прилог овог дневни ред означујућег огласа.

У Вуковару, 20. јулија (1. августа) 1871.

Светозар Кушевић, од Блацка 2—3 велики жупани Срема.

ОБЈАВА.

Данас је у смислу параграфа 9. законског чланка 17. изложен именик скупштинара у жупаниској дворани, ради рекламације, што овим обзнањује.

У Вуковару 27. јула 1871.

Председник одбора

Бранко Јовановић

1—1 1. поджупан.

Бр. 51.

СТЕЦИШТЕ.

За дефинитивно попуњење места једне учитељице на новоподигнутој женској школи православне обштине каменичке отвара са овим стечај до 15 (27) авг. 1871. Са овим звањем, на које само женскиње конкурирати могу, скопчана је годишња плата од 300 ф. а. вр. и слободан стан у месту, а новоизбрати се имућој учитељици спадаће у дужност поред предавања за школу законом прописани предмета децу женску и у разноврстним женским пословима обучавати.

Све оне женскиње дакле, које ово звање добити желе, имају молбенице своје председништву православне црквеношколске обштине Каменица (последња пошта Петроварадин) до горенаначеног рока поднети и доказати.

1. са крштеним писмом године старости.

2. У молбама своим навести јесу ли дјевице, удате, или удове?

3. Сведочбом оне обштине, у којој пребивају, своје досадашње неприкорно морално понашање, и

4. Са прописаним школским исправама, способност своју за учитељско звање као и способност за обучавање деце у раду женском.

На оне особе, које доказале буду, да су у каковом приправничком заводу педагошке науке са добрим успјехом свршиле, узеће се при избору највећи обзир.

У Каменици 9 јула 1871.

Стеван Симоновић 6—6 председник.

ОБЈАВА.

На дан 26. августа ове године даваћемо под аренду на једну или више година од 1 септембра ове год. рачунајући — знатно непокретно добро поч. газда Раше „Летниковац“ са воденицом на 6. камења на реци Млави близу Дунава и Пожаревца наодећи се. Простор добра овог заузима по уредном инцинирском плану око по милиона квдратни фати или до годину дана орања. Овоје добро ево у једној огради и испресецано је рјекама Млавом и Могилом, и у њему има млого ораће и косаће земље, под шумом и планином, има меану по плану саграђена, са више соба, фуруна за леб и подрум; кошеви за рану преко по милиона ока, обори за рану свиња, магацини за ситну рану, кућа са више оделења, казанџиница, две велике штале, баштованџиница с долапима, већа част једика меанског и воденичког. Ко жели ово добро под аренду узети, нека се реченог дана нађе у Пожаревцу на лицитацији пред г. Митином кафаном на пијаци, где ће и условија видити моћи.

(Средом.) 3—3 Тутори масе газда Рашине.

ОБЈАВА.

На дан 12. августа ове год. даваћемо под аренду на једну или више година, — рачунајући од идућег Митров-дана — новозидану на Дунаву у Смедереву велику двокатну гостионицу газда Рашину код лафа, која се сада довршује, и која ће бити лепо меблирана и намештена. Она се на три главне улице и на најбољем месту наоди. У њој има преко 20 соба за путнике, пространа кафана, сала за балове и више други оделења, подрум, штала за 50 коња и шупа за више кола; отлукања за сено, пространа калдрмисане авлија са зидом обграђена са изласком на све три улице. Ова је зграда од пожара осигурана.

Ко жели исту гостионицу узети под аренду нека реченог дана дође у Смедерево пред исту гостионицу, гди ће и условија видити моћи.

(Средом.) 3—3 Тутори масе газда Рашине.

Продаја куће

у САКУЛА,

врло удесно оправљена под бр. 222. на плацу, састоји се из три собе, једног дућана, једне кујне, конга, шпајза, простране улице, и врло лепе баште простране, бунара са врло добром водом, поред свега имате три и по ланца ораће земље, и чардак за кукурузе. Продајем из слободне руке. Ближа условља могу се код мене дознати.

У Сакула 22 јула 1871.

1—3 **М. Поповић**

ШПЕЦЕРАЈСКА И ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА

М. КРИТОВЦА И СИНОВА

у Руми,

потребује једног од бољи и старији спомоћника, кои желе исто место попунити, имају се ома са офертом на исте обратити. 3—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

Раде Николића

у Митровици,

потребује једног спомоћника и једног практиканта који неће плаћати. (Шегрта.) 3—3

Продаје се из слободне руке кућа у футошком сокаку бр. 669. Ближе се ваља упитати код власнице у Петроварадину у кући број 22. 3—3

Властник и издаватељ др. Свет. Милетић. Одговорни уредник Стеван Поповић. Српска народна задружна штампарија.